

кривизни змійовика на втрати тиску і на коефіцієнти тепловіддачі та тертя. Знайдені геометричні й конструктивні розміри гвинтового циліндричного змійовика.

1. Бажан П.И., Каневец Г.Е., Селиверстов В.М. *Справочник по теплообменным аппаратам.* – М.: Машиностроение, 1989. – 366 с. 2. Бекман Г., Гилли П. *Тепловое аккумулярование энергии.* – М.: Мир, 1987. – 271с. 3. Гельперин Н.И. *Основные процессы и аппараты химической технологии. В двух книгах. Кн.1.* – М.: Химия, 1981. – 384 с. 4. Драганов Б.Х., Долінський А.А., Міщенко А.В., Письменний Є.М. *Теплотехніка: Підручник.* – К.: «ІНКОС», 2005. – 504 с. 5. Келбалиев Р.Ф., Алиев Р.Ю., Исмаилов М.Б. *Теплоотдача в горизонтальной змеевиковой трубе при переходном режиме и околокритическом давлении жидкости // Инженерно-физический журнал.* – 2008. – Т.81, №5. – С. 892–896. 6. Кудря С. *Акумулявання тепла з відновлюваних джерел енергії // Ринок інсталяцій.* – 2008. – №1. – С.8–12, №2. – С. 6–9, №3. – С. 13–14. 7. Лебедев П.Д. *Теплообменные и холодильные установки. Учебник для студентов технических вузов.* – Изд. 2-е, перераб. – М., «Энергия», 1972. – 320 с. 8. Михеев М.А., Михеева И.М. *Основы теплопередачи.* М., «Энергия», 1973. – 320 с. 9. Пермяков Б.А. *Особенности расчета теплообмена и гидравлического сопротивления спиральных трубных змеевиков // Сб. трудов МИСИ «Вопросы теплообмена и проектирования источников теплоснабжения».* – М., 1977. – № 142. – С. 12–19. 10. Сиворакиа В.Е., Марков В.Л. *Технико-экономический анализ способов поддержания температуры в тепловых аккумуляторах // Интегровані технології та енергозбереження.* – 2008. – №4. – С.25–32. 11. *Справочник по теплообменникам: В 2 т. Т1 / Пер. с англ.; Под ред. Б.С. Петухова, В.К. Шикова.* – М.: Энергоатомиздат, 1987. – 560 с. 12. Ханик Я.М., Семеншин Є.М., Станіславчук О.В., Кіндзера Д.П. *Процеси та апарати хімічних технологій. Ч. III: Навч. посібник.* – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». – 2006. – 340 с.

УДК 697.9:621;697:621

О.Т. Возняк, Х.В. Миронюк, І.Є. Сухолова
Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра теплогазопостачання і вентиляції

Акустичні характеристики ПРИПЛИВНОГО ПОВІТРЯНОГО ПОТОКУ За ВЗАЄМОДІЇ СТРУМИН

© Возняк О.Т., Миронюк Х.В., Сухолова І.Є., 2009

Представлено результати досліджень акустичних характеристик повітряного потоку за взаємодії струмін, які надають можливість виконати перевірку підбору повітророзподільників з врахуванням допустимого рівня шуму для заданої продуктивності припливного насадка. Було досліджено залежність рівня шуму від швидкості витікання струмнини і типу насадка.

In this article there are presented results of investigations with interaction of opposite non-coaxial of air jet’s acoustic characteristics, that give possibility to make a control of air supply devise choice at air distribution calculation. Dependence of noise level from jet’s leakage velocity and size of air supply devise has been investigated.

Постановка проблеми. Під час проектування систем вентиляції та кондиціонування повітря у приміщеннях важливим є чинник виникнення шуму під час витікання струмнини з повітророздавальних пристроїв. Генерація шуму повітророздавальними насадками залежить переважно від його конструктивного виконання та швидкості витікання струмнини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомі акустичні характеристики повітророзподільвачів типу: циліндрична труба з відводом, прямокутні щілинні отвори [1]. Однак є

можливим застосування в системах вентиляції та кондиціонування повітря повітродозподільників з використанням ефекту взаємодії зустрічних некоаксіальних круглих струмин, зустрічних неспіввісних щілин, чи повітродозподільника, що створює закручену припливну струмину у супутньому потоці.

Мета та завдання досліджень. Мета роботи – дослідити акустичні властивості струмин, що витікають з насадків, описаних вище.

Експериментальні дослідження повітродозподільників із взаємодією зустрічних неспіввісних струмин та щілин відповідно проводились на установках, схеми яких показано на рис. 1, за таких умов та спрощень:

- струмини ізотермічні;
- припливні насадки – циліндричні патрубки з коефіцієнтом згасання швидкості $m = 6,8$, щілини з коефіцієнтом згасання швидкості $m = 2,5$;
- лінійні розміри насадків не змінювалися: діаметр циліндричних патрубків $d_0 = 50$ мм, ширина щілин $b_0 = 20$ мм;
- лінійний розмір повітропроводів не змінювався і становив $H = 1,5$ м;
- співвідношення витрат повітряних потоків $\bar{L} = L_{\text{л}}/L_{\text{пр}}$, що взаємодіють, залишалось незмінним, при цьому $L_{\text{л}} = L_{\text{пр}}$;
- початкова швидкість повітря в припливних насадках знаходилася у межах: $V = 5 - 15$ м/с.

Експериментальні дослідження повітродозподільника, що створює закручену припливну струмину в супутньому потоці, проводились на установці, схему якої показано на рис. 1, за таких умов та спрощень:

- струмини неізотермічні;
- повітродозподільний пристрій складається з труб супутньої, осьової і тангенціальної подачі повітря, діаметри цих труб залишались сталими;
- діаметр отвору для випуску закрученої струмини залишався сталим і становив $d_{\text{закр}} = 46$ мм;
- діаметр отвору для випуску супутньої струмини залишався сталим і становив $d_{\text{сн}} = 98$ мм;
- отвір для випуску закрученої струмини виступав від отвору для випуску супутньої струмини на $X_0 = 20$ мм.

Рівень звукової потужності та вібрації вимірювався приладом DE-3301. Як відомо з [2], між вібрацією металевих стінок V [мм/с] і рівнем звукової потужності L_v [дБ(А)] існує така залежність:

$$V = 10^{\frac{L_v}{20}} \cdot 5 \cdot 10^{-5}, \text{ мм/с.} \quad (1)$$

За відомої величини вібрації із залежності (1) можна визначити рівень звукової потужності:

$$L_v = 20(\lg V + 5 - \lg 5), \text{ дБ(А).} \quad (2)$$

При цьому необхідно врахувати наявність декількох джерел шуму, а саме: 1 – вентилятор, 2 – вібрація пружних металевих стінок повітропроводу, 3 – аеродинамічний шум витікання струмини з насадка.

Сумарний рівень звукової потужності визначається за формулою (3):

$$L = 10 \lg \left(10^{\frac{L_1}{10}} + 10^{\frac{L_2}{10}} + 10^{\frac{L_3}{10}} \right), \text{ дБ(А),} \quad (3)$$

де L_1, L_2, L_3 – рівні звукової потужності, створювані відповідно вентилятором за рахунок вібрації і витікання струмини.

На основі (3) отримаємо величину рівня звукової потужності, створювану лише витіканням припливної струмини:

$$L_3 = 10 \lg \left(10^{\frac{L}{10}} - 10^{\frac{L_1}{10}} - 10^{\frac{L_2}{10}} \right), \text{ дБ(А).} \quad (4)$$

При цьому величини L_1 визначались за (3), а L_2 і L – вимірювались експериментально (безпосереднім вимірюванням віброметром і шумоміром відповідно).

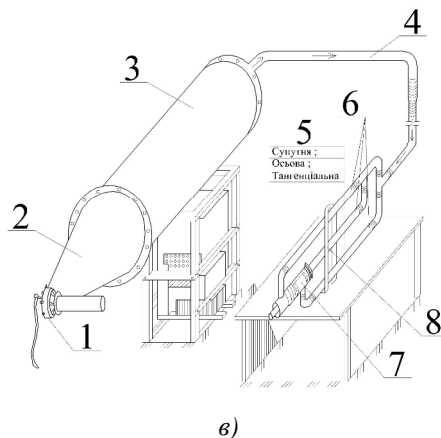
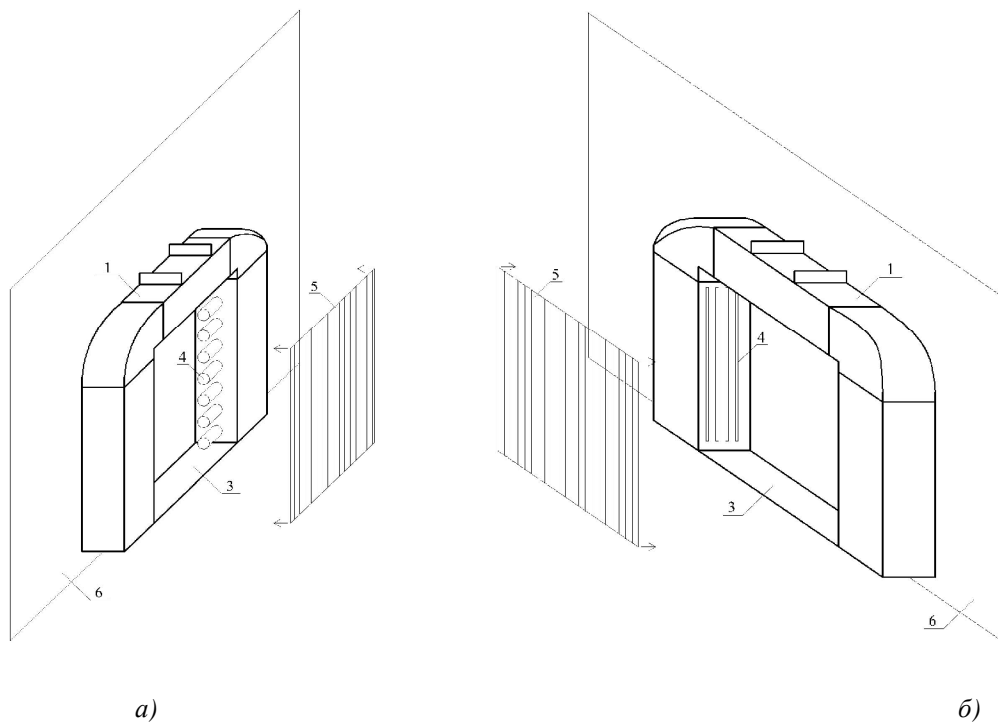

Рис. 1. Схеми експериментальних установок: а – повітророзподільник із взаємодією зустрічних неспіввісних круглих струмин; б – повітророзподільник із взаємодією зустрічних неспіввісних плоских щілин, де 1 – повітропровід; 2 – конструктивна частина повітророзподільювача; 3 – конструктивна частина повітророзподільювача; 4 – приливні циліндричні насадки $d_0=50$ мм; приливні щілини $b_0=20$ мм; 5 – сітка; 6 – основа; в) повітророзподільник, що створює закручену приливну струмину в супутньому потоці, де 1 – вентиляційний агрегат; 2 – конфузор; 3 – камера статичного тиску; 4 – колектор (гнучкий шланг); 5 – повітророзподільний пристрій; 6 – шибер; 7 – форсунка; 8 – стійка

За результатами виконаних експериментальних досліджень побудовано номограму (рис. 2) залежності рівня звукової потужності L від швидкості витікання повітряної струмини з насадка V і безрозмірної площі S як співвідношення вільного перерізу насадка S до $S_0=0,01$ м² [4], тобто $\bar{S} = S/S_0$.

Ці графічні залежності були апроксимовані і отримано відповідний аналітичний вираз:

$$L = (1,24\bar{S} + 56,3)V^{0,2}, \text{ дБ(А)}. \quad (5)$$

Отже, отримано узагальнену залежність, що дає змогу оцінити акустичні характеристики повітряних потоків, що утворюються у повітророзподільниках з використанням зустрічних неспіввісних струмин, зустрічних плоских щілин та повітророзподільника, що створює закручену приливну струмину у супутньому потоці.

На рис. 2 показано залежності для витікання приливних струмин, які були побудовані на основі відомої аналітичної залежності [1]:

$$L = 60 \lg V + 30 \lg \xi + 10 \lg F + B, \quad (6)$$

де V – середня швидкість на вході у повітророзподільний пристрій, м/с; ξ – безрозмірний коефіцієнт місцевого опору елемента; F – площа перерізу насадка, м²; B – поправка, що залежить

від типу обтічного елемента (для повітророзподільників з використанням зустрічних неспіввісних струмин, зустрічних плоских щілин та повітророзподільника, що створює закручену припливну струмину у супутньому потоці $B=0$).

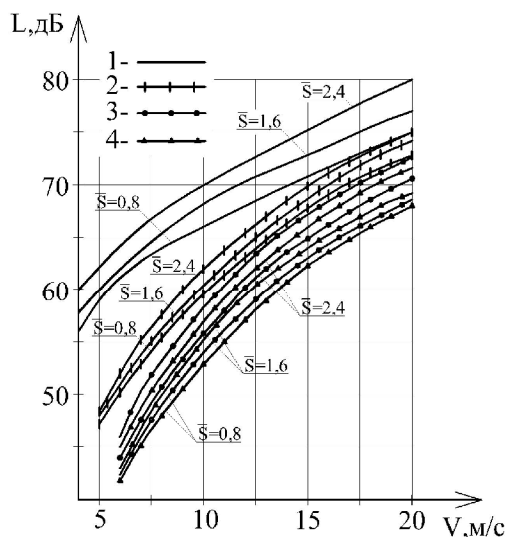

Рис. 2. Номограма залежності звукової потужності L від швидкості витікання припливної струмини з повітророзподільника з використанням ефекту взаємодії зустрічних некоаксіальних круглих струмин, зустрічних неспіввісних щілин, чи повітророзподільника, що створює закручену припливну струмину у супутньому потоці і відносну площу вільного перерізу насадка S : 1 – прямокутна щілина; 2 – закручена припливна струмина в супутньому потоці; 3 – взаємодія зустрічних некоаксіальних круглих струмин; 4 – взаємодія зустрічних неспіввісних плоских струмин

Висновки. Порівнюючи номограми для струмин, що витікають з повітророзподільників з використанням зустрічних неспіввісних струмин, зустрічних плоских щілин та повітророзподільника, що створює закручену припливну струмину в супутньому потоці, відмітимо, що рівень шуму є найнижчим за витікання струмини, яка утворюється внаслідок взаємодії зустрічних неспіввісних плоских щілин.

На основі отриманої залежності можливо виконати перевірку підбору повітророзподільників з врахуванням допустимого рівня шуму для заданої продуктивності припливного насадка.

1. *Справочник проектировщика. Внутренние санитарно-технические устройств. Ч. II: Вентиляция и кондиционирование воздуха / Под ред. И.Г. Старовойта. – М., 1978.* 2. *Виброакустика, механика, опоры электрических машин: Тр. Всесоюз. Науч.-исслед. ин-та электромех. – Т.37. – М., 1971.* 3. *Справочник проектировщика. Защита от шума / Под ред. Е.Я. Юдина. – М., 1974.* 4. *Борьба с шумом на производстве: Справочник / Е.Я. Юдин и др. – М., 1985.* 5. *Возняк О., Ковальчук А. Эффективность повітророзподілу зустрічними неспіввісними струминами // Вісник Національного Університету “Львівська політехніка” “Теплоенергетика. Інженерія доквілля. Автоматизація”. – 2002. – № 460. – С. 157 – 161.* 6. *Vozniak O., Kovalchuk A. Air distribution by opposite non-coaxial air jets. Zbornik prednasok: VII Vedecka Konferencija s medzinarodnou ucastou Kosicko – Lvovsko – Rzeszowska, 2002. – S. 173–178.* 7. *О.Возняк, Ковальчук А., Івануш С., Кіц А. Повітророзподіл у приміщенні при взаємодії зустрічних неспіввісних струмин. Вісник Національного Університету “Львівська політехніка” “Теплоенергетика. Інженерія доквілля. Автоматизація”. – 2001. – № 432. – С. 31 – 37.* 8. *Vozniak O., Dovbush O. Influence of indoor climate on a person heat exchange in a room. Zeszyty naukowe Politechniki Rzeszowskiej “Aktualne problemy budownictwa i Inzynierii srodowiska”; Czesc 2 – inzynieria srodowiska”, Rzeszow, 2000. – S.441 – 447.*